Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Lösnummer 15 öre.

9 ÅRG.
N:r 36

TIDEVARVET

5 SEPT.
1931

Vad har hänt?

Gaskrig.

STOCKHOLM HAR HAFT LUFTVÄRNSÖVNINGAR. Med tillgripande av alla moderna stridsmedel. Områden ha »gasbelagts», människor föreställt gasskadade, sjukhusavdelningar inrättats för gasbehandling. Samtidigt som den sjunde svenske militärflygaren för året *i verkligheten* ljutit döden vid flygolycka, har det Stockholmska krigsskådespelet av pressen behandlats som en festlighet. Serverad till allmänhetens förnöjelse, jämförlig ungefär med Glada Ankan. Att döma av bilder och förstasidsartiklar.

I nästa krig skall allmänheten få leka med, heter det.

GANDHI HAR ANTRÄTT RESAN från Bombay till London för att övervara Runda-Bords-konferensen. Han begick den världshistoriska händelsen i vanlig enkel utrustning, iförd endast en gördel, och i packningen medfördes föga mer än tre spinnrockar och en sovmatta. Resan har in i det sista omgivits av spänning. En mängd klagomål över brutna överenskommelser från Englands sida i det Gandhi-Irwinska avtalet har från indiskt håll framkallat protester mot Gandhis resa. Om kongressen sänder representanter är osäkert. Den tycks dock vara nöjd med Gandhis deltagande i konferensen.

MACDONALDS VALKRETS har uteslutit honom ur partiet för illojalitet: att ingå i nationalregeringen, bildad för att genomtrumfa arbetarfientliga åtgärder. Världspressen genljuder av klander och erkännande. Budgetsbehandlingen pågår. Och man förespår nyval inom en nära framtid.

Veckovakten

Med veckans n:r av Tidevarvet följer såsom bilaga ett kort, för uppgivande av adresser på personer, som kunna vara intresserade av att få sig Tidevarvet tillskickat på prov. Vi bedja våra prenumeranter att återsända korten ifyllda med namn på dem, som ni vilja skola lära känna Tidevarvet!

Håller civilisationen provet?
Delisle Burns arbete om den moderna civilisationens prövostund
av **Elin Wägner.**

*

Pier Gudro skriver om
Det bittra havet,
Italiens kamp om Adria.

*

Bankerna göra revolution
är H. N. Brailsfords syn på världskrisen.

*

På post inför tidens avgöranden.
Södermanlands Länsförbund av Svenska Kvinnors Vänsterförbund fyller 10 år.

Det bittra havet.

Italien mot Frankrike och Tyskland.

Av *Pier Gudro.*

Italiensk-fransk kontrast i Medelhavet var något man under krigets första halvår i Tyskland gärna och hoppfullt ordade om. Italiens ivriga expansionsbegär i vad i all synnerhet fascisterna älska att kalla Mare Nostrum (Vårt hav) har sedan blivit icke mindre omdebatterat och medkalkylerat.

I själva verket är detta begär skäligen tamt. »Nizza och Korsika» händer det att unga fascister skräna. Med det första menas ingenting, med det andra röjes en åstundan som ej kan förnekas, men som dock hitintills aldrig varit av den art att den kunnat ena till handling av något slag. På Algeriet och Marocko har Italien för länge sedan givit avkall, och Tanger är fortfarande intet annat än en prestigefråga.

Italien vill skydda italienarna i Tunisien —

Vad Tunisien beträffar brukar ofta upprepas, att det var Frankrikes annekterande därav som drev Italien till alliansen med Tyskland och Österrike. Realiter var det den »romerska frågan» och därav följande inre svårigheter i det då ännu alldeles nybildade italienska konungariket. Och om Italien fortsätter att då och då protestera i fråga om detta nordafrikanska område, så är det aldrig ett ögonblick med tanke på att själv få något därav utan enbart för att skydda de tunisiska italienarnes rätt att bibehålla sin egen nationalitet genom ideligt påpekande, att denna av Frankrike fullt och klart erkänts och att de franska försöken till avnationalisering därför äro olagliga. Vad sedan till sist Syrien angår, så har Mussolini själv sagt, att han ej skulle vilja ha mandatet däröver ens om han finge det till skänks: gåvan skulle nämligen draga med sig för det första ökad spänning med araberna, för det andra slitningar med turkarne, och framförallt med det senare folket önskar och behöver Italien få leva i största samförstånd.

Men avstår från herravälde över Medelhavet.

Italiensk expansion i Medelhavet stöter på det bestämdaste motstånd från England — och därför måste Italien givetvis böja sig. Dylika strävanden stå samtidigt i motsättning till den kontinentalpolitik Norditalien önskar föra — och det är denna högst utvecklade del av den Apenniniska halvön som leder, politiskt som i fråga om industri och åkerbruk.

Adriatiska havet är målet för dess ärelystnad —

Det är på Adriatiska havet, på Donau- och Balkanländerna på När- och Fjärr-Orienten Norditalien —

(Forts. å sid. 4.)

Bankerna göra revolution.

Ingenting räddar den nuvarande världssituationen, om det inte lyckas oss att förvandla bankerna till objektiva, vetenskapligt orienterade parter i en internationell organisation, som ofrånkomligt måste skapas. Om inte denna omvändelse kan uppnås komma bankerna också i fortsättningen att frammana revolution med en framgång, som kan få själva Moskva att avundas dem.

Tankegången är H. N. Brailsford's, uttryckt i en artikel i The New Republic om världskrisen och dess botande och ytterligare utbyggd och fördjupad i sista numret av The New Leader.

Samma dag, som de tyska bankerna stängde sina portar, utkom i London en av de märkligaste officiella publikationer, som under de sista åren sett dagens ljus, den s. k. Macmillanrapporten. Det är ju på denna rapport, som den engelska ministerkommittén sedan grundade sitt betänkande, vilket i sin tur blev orsak till den remna i den engelska regeringen, som klöv den i nio mot åtta och inledde hela det följande uppseendeväckande händelseförloppet.

När jag såg upp från läsningen av detta märkliga aktstycke, skriver Brailsford, återkallade jag i minnet en äventyrsbok, som var modern i min barndom, och som handlade om hur jorden blev förstörd av en vilsekommen komet. Jag kommer ihåg hur jag kunde stiga upp, där jag satt djupt försjunken i bokens föga vetenskapliga sidor, förskrämd smyga mig fram till fönstret och dra upp gardinen för att se om kometen med sin glödande svans skulle synas i rymden. Här, i Macmillankommitténs strängt vetenskapliga rapport, som utarbetats för flera månader sedan, läser man astronomernas förutsägelser om den katastrof, som faktiskt störtade över oss, samtidigt som boken var färdigtryckt. Man skådade ut på kometen, ryste och beundrade dessa stjärnkikares förutseende.

■ ■ ■

Man hade väntat att detta kommittébetänkande, där den konservativa åskådningen var så väl företrädd, skulle ha resulterat i många visa råd för framtiden av den sort, som brukar ges av kreditorernas klass: *Regeringen måste iaktta sparsamhet, arbetarna måste gå med på sänkta löner.* I verkligheten är det tvärtom. Rapporten, som är enhällig med *en* reservation, kritiserar frimodigt den politik som hittills förts och är djärvt expansiv i sin inställning mot framtiden.

Varje försök att uppnå jämvikt med världsdepressionens prisnivå genom att sänka lönerna etc. innebär framkallandet av en outhärdlig social och internationell spänning. Rapporten föreslår en motsatt politik: *Centralbankerna måste samarbeta för att återställa 1928 års världsprisnivå och hålla den kvar.*

Historien har nämligen ofta visat, att det är i prisnivåns växlingar och de därav följande förändringarna i förhållandet mellan långivare och gäldenärer, företagare och arbetare, jordbruk och skatter som den förnämsta orsaken till de sociala svårigheterna ligger. Det är inte någon konst att finna exempel på detta. Brailsford påminner om hur priset på ris i

(Forts. å sid. 2).

Villaspekulanter

Vid köp av villa i *Äppelviken, Alsten, Nockeby, Smedsslätten* eller annat samhälle, vänd Eder med förtroende till oss.

BALDERS FASTIGHETSBYRÅ
Höglandstorget 10, Alsten
Telefon: Alsten 10 00 & 11 00

Håller civilisationen provet?

Av *ELIN WÄGNER.*

Under de två senaste decennierna har civilisationen utgått ur ett skede, industrialismens, och in i ett nytt, modernismens. Vi som under vår vuxna tillvaro varit med om detta, fatta icke utan vidare den oerhörda betydelsen av denna förvandling. Vi se visserligen att bilar, flygplan, radio, bio, elektriskt ljus och kraft äro nyheter i vårt liv, men å andra sidan bära vi med oss en packning av föreställningar, vanor, minnen ur forna tider.

Men det duger inte att bedöma den tid som är ut från de föreställningar vi bildade oss omkring sekelskiftet. Vi bli inte rättvisa då och vi riskera att bli domedagsprofeter och pessimister i onödan. Där finns annars tillräckligt många riskmoment i den nya tillvarosformen utan att vi behöva lägga den till last att den är helt olika 1800-talet eller döma den oduglig att leva. I själva verket är det nog så, att de största riskmomenten i vår tid komma av att vi släpat med oss in i den nya tiden kvarlevor av gamla opassande bruk och föreställningar såsom t. ex. den om krigets lämplighet och nödvändighet eller den om rätten för den enskilde att skaffa sig profit och bruka den utan hänsyn till annat än egen fördel.

Bland många böcker som utreda och kommentera denna vår förvandlingsperiod från ett skede till ett annat, kan rekommenderas den engelske sociologen Delisle Burns nyutkomna arbete: »Den moderna civilisationen inför provet», »*Modern civilisation on trial*». Den är ju blott en hastig revy av den nya tidens olika karaktäristika, men ett sådant där hastigt svep runt jordklotet av en strålkastare kan sätta kända fakta i ny belysning och stimulera läsaren att göra egna kombinationer. Dessutom har författaren fördelen av en så god utsiktspunkt som hjärtat av engelska imperiet är. Och han är ej en traditionalist som bekymrat åser hur alla värden brytas sönder, ej heller en frätande kritiker av den döende världen eller en okritisk och hänförd beundrare av de nya uppfinningarna i sig. Han knäfaller icke i beundran för flygplanet och bilen eller ljudfilmen, radion eller den elektriska borren bara för dess prestationer. Han anser däremot att de ha förvandlat och ständigt förvandla de stora massornas tillvaro och det inbördes förhållandet mellan människorna på jorden. Rätt brukade, menar han, kunna de bli medel för en ny tids människor att komma i kontakt med de djupaste underströmmarna i tillvaron, liksom en gång den antika konsten, medeltidens katedraler eller Shakespeares dramer hjälpte människorna att bryta den hårda dagliga ytan av livet och komma i kontakt med dolda verkligheter.

Han är alltså optimist egentligen, en motpol till Spengler och hans undergångsteori och till alla dem som under trycket av den nuvarande krisen se framtiden osäker och svart. Snabba förändringar äro ett tecken till växt och livskraft, och civilisationer som gått under ha gjort det därför att de stagnerat, icke för att de förvandlats.

Till den del av världen som gått ut ur industrialismens första period in i modernismen räknar han Nord-Amerika och västra och norra Europa. Genom en måhända väl enkel klassificering placerar han de övriga delarna av jorden i sådana skeden av civilisationen, som motsvarar de primitiva och medeltida skeden vi lämnat. Genom den nya snabba och intima kontakten mellan folk, raser och världsdelar har den västerländska civilisationen stört och påverkat dem som befunno sig i tidigare skeden. Vi ha rubbat hela den världsordning som Afrika skaffat sig och ställt dess folk på huvudet för att leverera sådant material för den moderna tillvaron som bomull, gummi och palmolja. Först på allra senaste tid har det gått upp för oss att vi borde ge de primitiva folken något igen, hjälpa dem vidare i utvecklingen ut från deras egna utgångspunkter.

Vårt förhållande till de folk som

(Forts. å sid. 4.)

Ni erhåller

TIDEVARVET

varje vecka från den 1 september till årets slut genom att på närmaste postkontor insätta avgiften

Kr. 2:—

på Postgironummer 1544

TIDEVARVETS EXP.
STOCKHOLM 2
Telefoner: 182 43, Norr 48 42.

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1—3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER
Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (f. d. L:a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM
Specialitet: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147 99, 24 24

S:t Görans Begravningsbyrå
Jenny Larsson
FLEMINGGATAN 60.
Tel. K. 47 24
Ombesörjer allt vid dödsfall.
Eldbegängelser. Balsameringar.

Davidsons möbler
St. Eriksplan 15
talar för sig själva i stil som kvalité.
Besök vår utställning i 3 våningar.
DAVIDSON på Norr.

EIMARKS
gymnastik, bad, massage.
Regeringsg. 28. Tel. N. 8338

Eldbegängelsen
vinner med varje dag erkännande i allt vidare kretsar som den bästa formen för förvandlingen av de avlidnas stoft. Närmare upplysningar om eldbegängelsen lämnas avgiftsfritt å
Svenska Eldbegängelseföreningens
(S. E. F:s) **Stockholmsavdelnings Byrå,**
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss),
vid personligt besök eller pr telefon Norr 22 80, vardagar kl. 10—4. Lördagar och helgdagsaftnar kl. 10—2.
Inträdesavgiften är **för i begravningskassa inskrivna 5 kr., för andra 10 kr.**
Årsavgift förekommer icke.
Föreningen utg. egen tidskrift **»Ignis»,** oumbärlig för alla eldbegängelsevänner. Sändes franko.
Kr. 1:50 pr helår.

Anlita vid dödsfall
A.-B. BEGRAVNINGS- & STERBHUSBYRÅN
v. dir. Erik Hagström, Äppelviken.
Allt för begravningar o. boutredningar.
Sv. Eldbegängelseföreningens ombud.
Ring vid dödsfall blott upp S. 27 22
(efter affärstid Äppelviken 614)
Bil till förfogande. Kontor o. utställn.
BORGAREGATAN 6.

HERMES KAFFE
Kaffet där kvalitén är högre än priset och smaken huvudsaken.
Birgerjarlsgatan 71 — Stockholm.
Telefoner: N. 116 74 — N. 65 46 — 96 79.
Liljeholmsvägen 4 — Tel. Liljeh. 45.
Särskilt omtyckt är Mockablandning à 3,10 pr kg.
Klipp ur annonsen! Åberopa denna tidning! Begär prislista!

Från Handelsfirman HERMES A.-B., Liljeholmsväg. 4 eller Birgerjarlsgat. 71, Stockholm, rekv.:
.... kg. kaffe à kr. ..... pr kg.
att bet. m. postförsk.
efterkrav.
Gratisprov önskas.
Agentur önskas.
.....
Namn (tydligt).
.....
Adress (tydligt). Tidev. d. 5.9

Den 5 Sept. 1931.

Luftstridsövningens resultat.

Med luftvärnsmanövern i Stockholm har det offentligen sagts ifrån att Sverige erkänner gaskriget, som en rimlig framtidsutsikt. Detta sker oberoende av de åtgärder, som samma land till äventyrs vidtagit för att motarbeta denna möjlighet för framtiden. Till exempel undertecknandet av gaskrigsprotokollet, om att i krig — under förutsättning av ömsesidighet — avstå från bruket av giftiga gaser.

Den tvekluvenhet, som oavlåtligen röjer sig i de beskedliga fredlighetsförklaringarna å ena sidan och det praktiska handlandet å den andra, som utan att tveka arbetar med ett kommande krig som förutsättning, avspeglar sig också på ett underligt sätt i inställningen av stridskrafternas målsmän till den civila befolkningen. Det gäller en utomordentlig balanseringskonst på de psykologiska reaktionerna hos denna part, som genom krigets tekniska förvandling plötsligt gjorts till aktiv medspelare i dramat. Först skrämsel intill den punkt, då civilbefolkningen gripes av orygglig begär att försvara sig, därefter förmildrande omskrivningar för att ytterligare stärka försvarsviljan. Ingen skall behöva tro att uppoffringarna för ett *effektivt försvar* överstiga de verkliga krafterna — krigsförberedelserna populariseras.

Det sätt varpå dagspressen på sina håll skildrat de just avslutade luftkrigsövningarna har varit en avskyvärd lek med allvarliga ting, där det hela framställts som folkspektakel i stil med en fosterländskt viktig boxningskamp. Huvudsyftet med denna repetition i modern krigföring bör ju vara att undersöka och fastställa våra försvarsmöjligheter i det krig, som man räknar med och gör sitt bästa att framkalla. Tidevarvet har sagt ifrån, att vi för vår del inte ha något emot att det ges besked i denna sak. Men väl hunna till den punkt, där nederlaget skall mätas mot segern, och försvarskrafterna betygsättas antingen som tillräckliga eller odugliga, ger t. o. m. sakkunskapen tappt. Åsikt står fortfarande mot åsikt. Framförallt är det omöjligt att riktigt bedöma de psykologiska verkningarna, som efter de erfarenheter man vann under kriget äro de kanske allra viktigaste.

Civilbefolkningen har upphöjts till delaktighet i kriget. Den borde äntligen kunna förmå sig att säga ifrån, att nu begär vi ett säkrare skydd än gasmasker och — måhända — bombfria valv. Det är oerhört att politiken på denna punkt skall dikteras av militärer.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 09

På post inför tidens avgöranden.

En återblick på tio år och samling kring framtida uppgifter stod det på programmet till Södermanlands Länsförbunds av Svenska Kvinnors Vänsterförbund sammanträde, som hölls på Fogelstad den 30 augusti.

Det är vanligt både bland institutioner och enskilda att samlas kring tilldragelser, som innehålla nollor för att fira, sade förbundsordföranden, *fröken Elisabeth Tamm* i sitt hälsningstal. Vi går inte med på det, vi vill i stället samlas kring de uppgifter som ligger framför oss. Alla minns den augustidag 1921, då vi samlades, kanske 20 eller 25, i en liten sal i Flen och bildade vårt länsförbund. Sedan dess har vi blivit många fler. Men vi har också fått utkämpa många andliga slagsmål — vi har inte haft så lätt att komma tillrätta med de stora partierna och deras metoder. Samtidigt som vårt länsförbund fyller tio år ingår det nu i ett nytt skede. Vi heter numera Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Vänsterförbundet bildades med uppgiften att arbeta för en upplyst och ansvarskännande demokrati, förverkligad i folkmedvetande och folkuppfattning, i lagstiftning och samfundsliv, att verka för samhälleliga frågors utveckling och lösning i radikal riktning; allas lika rätt till arbete och lika rätt inför lagen. Vi ville samlas om det vi hade gemensamt. Förbundet omfattar och står öppet för såväl politiska vänstersammanslutningar som enskilda medlemmar, föreningar och klubbar, vilka instämma i dess syfte.

Vi har velat kalla till samling i en tid, när allt i vårt land och i alla länder står på ett gungande plan. Det finns två vägar att gå — den ena är krigets och revolutionens. Den andra är samlingens väg, som kräver alla våra fördomar och allt vad därmed följer av praktiskt arbete.

Fröken Tamm slutade med att uttala en förhoppning att länsförbundet måtte få samlas kring ansvarskänslan för vårt medborgarskap, att alla, kosta vad det kosta ville, måtte i sin ringa mån bryta styv mark, där kommande släkten skall så och skörda.

Bland det sjuttiotal deltagare som den vackra söndagen rest från Sörmlands olika delar, från Eskilstuna, Gnesta, Flen och Katrineholm, Torshälla, Strängnäs och många små orter på landsbygden för att samlas på Fogelstad, var det säkert många, som varit med från början och väl kommo ihåg de skiftande öden, förbundet genomgått, alltifrån den historiska dagen i Flen. Denna spännande förbundshistoria berättades nu på nytt av *fru Elin Wägner,* som följt den från början. Och det är viktigt sade fru Wägner, att den dokumenteras, ty vi vet, hur lätt kvinnohistoria förvanskas!

Här är nu ett stycke kvinnohistoria, utspelad under 10 år. Den ter sig på många sätt, som klubbar och möten, organisationsarbete och valrörelser. Där är ordförandens anförande i försvarsdebatten 1924, där Kelloggpaktens motivering redan föregripes! Kort därefter landsmötet i Katrineholm, som avsåg valprogram för andrakammarvalet: Det var befolkningsfrågan och jordfrågan, framlagda med ny, grundläggande och utförlig motivering. Och uttalandet om svensk utrikespolitik, lades fram, *så som denna fråga blir aktuell 1932!*

Landstingsvalet i Villåttinge, andrakammarvalet 1928, en synlig och en osynlig seger, och det målmedvetna samarbete som pågår mellan länsförbundet och Sörmlands socialdemokratiska Kvinnodistrikt i viktiga socialpolitiska frågor bidra att fullständiga denna historia, som verkligen kan kallas stolt. Och som skall lära oss, hur tidens tempo ökat och hur det gäller att stå på post när de avgörande ögonblicken nalkas.

Utom de nödvändiga mötesförhandlingarna, med antagande av stadgar, fastställande av tid för årsmöte till mars 1932 — intill vilket nuvarande interimsstyrelse med fröken Tamm som ordförande kvarstår — stod på dagordningen en stor och viktig fråga: *Bostadsfrågan ute och hemma.*

Det var Oslo bostadsinspektris, fröken *Lulli Lous* som i ett utomordentligt föredrag lade fram de olika försök att lösa denna grundläggande fråga, som gjorts i Norge, Finland och Tyskland. Trots den svåra ekonomiska situationen i dessa länder har man samlat sig till jätteansträngningar och även lyckats avvärja de mest förtvivlade utslagen av bostadsnöden. Fröken Lous berörde också Stockholmsutställningen, som till hennes glädje i så hög grad hade formats till en bostadsutställning, med många nya och goda idéer. Men hon efterlyste kvinnornas medverkan. Den svenska småstugerörelsen ansåg fröken Lous som en särskilt glädjande företeelse.

Hon slutade med en kraftig uppmaning till kvinnorna att verkligen bry sig om och arbeta för bostadsfrågans främjande och inte av gammal vana dra sig i bakgrunden och tro att de inte fick *yttra sig* om en ritning en gång. Här ligger en stor och allvarlig uppgift och väntar.

Förbundet framförde genom sin ordförande ett tack till fröken Lous och fru Wägner både för deras föredrag och för deras mångåriga deltagande i förbundets intressen, och en hyllning och ett tack till dess hedersledamot, d:r *Ada Nilsson* för aldrig svikande beredskap och bistånd i idéer och handling. *C. H.*

Bankerna göra revolution.

(Forts. fr. sid. 1).

Birma föll med omkring hälften förra året. I denna dag stå risodlarna på stora områden av Birma under vapen i blodig revolt. Vete, jute, ris, f. ö. alla produkter som de indiska jordbrukarna äro beroende av för skatter och pålagor gingo i fjol ned i pris med ungefär 50 procent. Prisfallet kom så häftigt som en storm i tropikerna. Kort därefter voro massorna färdiga för Gandhis paroll. I grund och botten var det samma förhållande i Tyskland. Varupriserna ha sedan 1928 fallit från 135 till 91. Om Youngplanens beräkning av 1928 om vad Tyskland rimligen borde kunna betala var riktig, betyder denna stegring i guldvärdet att skadeståndsbetalningarna blivit 32 procent för höga.

■ ■ ■

Rapporten pekar på flera orsaker till prisfallet. De båda viktigaste äro krigsskulderna och de höjda tullarna. Därefter de snabba förändringarna på teknikens område och den New Yorkska spekulationsfebern. De höga tullarna gjorde det svårt för krigets gäldenärer att betala i varor, betalningarna måste ske i guld. Detta guld strömmade till de största kreditorerna New York och Paris. Från 1929 till 1931 steg guldmängden i dessa länder från 65 till 74.5 procent av världsförrådet. I de skuldsatta länderna sjönk guldet från en tredjedel till en fjärdedel av världens guldmängd.

■ ■ ■

Centralbankernas förnämsta uppgift är att hålla guldvärdet stabilt. Därför måste man förhindra varje hopande av guld på ett ställe, där det blir liggande obrukat. Det måste på ett eller annat sätt göras åtkomligt för världen. Det är en internationell plikt. Guldet skulle kunna användas till att köpa varor i utlandet. Där stå tullarna i vägen. Det kan lånas ut eller placeras i andra länder. Om ingen av dessa utvägar begagnas blir det sterilt, lika onyttigt, som om det alls inte funnes. Världens köpkraft minskas i proportion till den begravda guldmängden, eller rättare sagt omkring tio gånger mer, eftersom guldet i centralbankerna vanligtvis utgör täckning för c:a tio gånger sitt värde. Sedan kommer prisfallet och dess ödesdigra konsekvenser, förstört förtroende, minskad produktion, arbetslöshet, oro och missnöje.

Katastrofen har kommit. Den här gången behöver jag inte tveka om att kometen nalkas. Vad som måste göras är klart. Men vem har viljan?

I England antog arbetarregeringen bankvärldens syn på läget. Den vågade inte mobilisera krediten för att sätta de arbetslösa i arbete. Den var i färd med att rätta Englands hela ekonomiska liv efter bankernas uppfattning om vad som är sunda finanser.

De amerikanska bankerna ha tillsammans med Frankrike lånat *Bank of England — inte ens regeringen* — sammanlagt 50 miljoner pund. De ha sedan bestämt att besparingarna i England skola göras på arbetslöshetsunderstödens och de sociala anslagens bekostnad. Londons City levde högt under tiden. Det lånade i Frankrike för 3 %. Gav sedan själv lån till Tyskland och Österrike för 6 till 8 %. Krasch i Wien. Man lånade dit. Krasch i Berlin, man lånade dit. De franska spararna blevo rädda och sade upp sina lån. City måste låna hos bankerna i Paris och New York.

Det fanns fyra olika utvägar att hindra katastrofen i England. Macmillankommitténs förslag om en internationell aktion för världsprisnivåns höjande var det ingen som reflekterade på. Det fanns också en möjlighet att höja priserna inom riket genom ökade tullar. Det satte sig Snowden och liberalerna emot. Att sänka pundvärdet genom att överge guldmyntfoten ville *bankerna* inte höra talas om. Så tog man den fjärde utvägen: Nationalregeringen med dess besparingar på arbetslöner och arbetslöshetsunderstöd. Det heter »lika uppoffringar». Men det är nonsens. Vem förstår inte skillnaden på offer om staten sparar 10 eller 20 procent på en ministerlön på 5,000 pund eller lika mycket på ett arbetslöshetsunderstöd på 17 shillings! Hur stora besparingar tänker man göra på kungliga huset? Skola hyrorna sänkas? Hyrorna — som tack vare det höga jordvärdet till stor del äro oförtjänta inkomster — tynga industrien lika väl som lönerna. Varför sparar man på det ena och inte på det andra!

Vinsten av hela aktionen blir bara minskad köpkraft, minskad efterfrågan och återigen ökad arbetslöshet.

Naturligtvis måste vi ta itu med internationella faktorer såsom skadeståndsbetalningarna och rustningskostnaderna, säger Brailsford till sist. Men ingenting hjälper förrän bankernas förändring kommit till stånd.

Johanna Brunssons VÄVSKOLA
Grundad 1873. Inneh.: Alma Jacobson. Utbildar praktiskt och teoretiskt Väv-lärarinnor och Yrkesutövare och håller kurser i Hemvävning.
Försäljer Mattor i handknuten flossa, rya, rödlakan, rosengång samt Möbeltyger, Gardiner, Vepor, Klädningstyger m. m. av egen tillverkning. Vävgarner, Vävstolar och Vävstolstillbehör.
Beställningar mottagas.
Skola och försäljning:
Kungsgatan 70, 2 tr. hiss, Stockholm.
(Hörn. av Vasag.)
Tel.: Norr 4 37, 133 63.
Spårvagnsl. 1, 2, 3, 5, 11. Bussl. 52 o. 54.

Doktor A. KJELLBERGS INSTITUT
Inneh.: *Doktor Sven Backman.*
Kurs i fysikalisk behandling,
massage, sjukgymnastik, ljus-, elektrisk- och värmebehandling.
Begär prospekt. Centrum, Sveavägen 28, Stockholm. *Tel. N. 6 67.*

Åderbråcksstrumpor
MAGGÖRDLAR
BRÅCKBAND
BARNVÅGAR
säljas och uthyras.
KIFA
KUNGL. HOVLEVERANTÖR
31 Regeringsgatan 31

Ljungen. Av *Ruth Persson.*

(Forts. o. slut fr. föreg. n:r.)

Modern klädde flickan i den nya blommiga klänningen. Hon drog på henne de nya strumporna och de nya ljusa skorna och hängde bandet av röda glaspärlor kring hennes hals. Det var inskrivning i skolan.

Fadern och pojken satt vid bordet och såg på. Pojken ville haft det röda halsbandet, när det köptes åt systern. Men en pojke med pärlband! Man hade gett honom en piska i stället, som det gick att slå klatsch med. Men kunde han hänga den om halsen och bli lik systern? Att somliga skulle vara pojkar var konstigt. Föräldrarna sade, att det var nödvändigt. Men att just han skulle vara det! Varför skulle han det? En flicka var nånting, som man inte kunde förstå hur det var att vara. Systern sade, att det kändes inte alls. Men så kunde det inte vara. Ty så var det att vara pojke. Och på något sätt måste det vara annorlunda. De hade talat med varandra om det. Och systern hade också tyckt, att det var underligt. Och funderat.

Hon funderade nu, där hon stod och fingrade på de röda glittrande tingestarna om halsen och såg hur broderns blick hängde fast vid dem. Hon skulle gärna bytt ut dem mot piskan. Men han var ju en pojke. Varför kunde de inte ha röda halsband? Föräldrarna kunde nog ge besked. Men det var ingenting hos dem, som just nu inbjöd till frågor. Och så var hon så förväntansfull inför detta som skulle vederfaras henne.

Rummet var så högtidligt med solstrimman över trasmattorna, gardinerna, som buktade sig för vinddraget, blommorna i fönstren, knäppet från klockan och insektsurret därute. Och så satt fadern inne hos dem mitt under förmiddagen fast det var en vanlig vardag. Hon trivdes så bra tillsammans med honom.

Men han satt och såg på sina barn och önskade, att detta, som var honom omöjligt, skulle kunna bli honom möjligt. Och han sade:

»Om det bara ginge att klara omsättningarna denna enda gången också.»

Det kom så sakta och bekymrat. Och när flickan gick vid moderns sida som ett litet kryp mellan de höga granarna, där skolstigen snor sig genom den planterade delen av Snärjet, tyckte hon, att det var av medlidande med honom, som hon ville gråta. Men vad var omsättning för något?

»Du skulle inte förstå det, om jag än sökte förklara det», sade modern. Och tonen var tung och trött.

Hon stack sin hand i hennes och tittade försiktigt mot dunklet under träden. Fanns där nånting? Djupt, djupt därinne? Hon tänkte på brodern. Han vågade inte hämta en leksak, som låg glömd nånstans i mörker. Visste han, att det fanns något farligt? Kunde man kanhända veta mera om man var pojke, än om man var flicka?

Hon var den enda från Ljungen, som inskrevs som nybörjare det året, och på kvällarna, då hon var ensam om de nära sju kilometerna hem, hade hon god tid att övertänka och begrunda dagens lärdomar och händelser. Nu begrep hon så mycket, som hennes tanke aldrig förr ens snuddat vid. Nu kunde hon skriva överböjda staplar och underböjda staplar. Och nu visste hon att det fanns en Gud. En Gud, som skapat allt som man kunde se.

Han hade inte gjort det med sina händer. Utan skapat det. Varde skog, hade han sagt. Och då hade det varit skog. Lindskogs på Irup måste plantera, och det måste alla, som ville ha skog. Men Gud sade varde. Varde säd! Och då var det säd. Men fadern måste plöja och harva och så och trumla om han skulle kunna få någon säd att växa. Och det måste alla. Men Gud behövde inte arbeta. Han behövde endast säga: »Varde». Därför var Gud mer än alla andra, och kunde bestämma precis hur allt skulle vara. Det var därför, som man skulle bedja till honom.

Hon undrade om föräldrarna bådo. Hon hade aldrig sett dem göra det. Och hennes sidokamrat, som var predikantens dotter, trodde inte att de gjorde det, ty man såg dem aldrig på mötena, sade hon.

Brodern svarade inte ett ord, när hon talade med honom om detta. Han endast stirrade på henne, stelt och oavvänt, med ögon, som nästan inte blinkade. Men han visste mycket mer, än hon, försäkrade han, sedan hon tystnat. Och han visade hastigt mot bibeln.

»Där står om Gud», sade han.

Så hade hon inte fattat innehållet, fast hon sett bilderna och påminde sig somliga av dem. Men hon trodde honom. Skyggheten i hans röst övertygade henne, ty så kände man inför Gud, och hon blev glad över att veta, den boken fanns i huset.

Om morgnarna på vägen till skolan var det inte tid till vidare begrundan. Då hade hon sällskap med storskolebarnen, och då hade man nog av att delge varandra sina åsikter om kamrater och lärare och vad man inhämtat i hemmet om bygdens angelägenheter. Det var så hon fick veta att nu sade alla människor att hennes far var färdig. Visste hon var de sedan skulle flytta hän?

Hon försäkrade att de alls inte skulle flytta. De skulle bo på Ljungen alltid. Men flickan, som meddelat nyheten förklarade, att det var klart att hon, som var så liten, inte visste nånting om det. Det var säkert, de skulle flytta.

»Ja», sade fadern när hon frågade honom. »Det går väl inte att kämpa mot längre.»

Flytta bort från hemmet!

Modern sökte göra klart för henne och brodern att ännu hade inte ens utmätningen varit. Och vilket som helst. Kanhända kunde man få en bostad, där det kunde bli lika roligt att bo, som på Ljungen.

Men de hade var sin liten trädgård, som de själva anlagt och som de planterade och vårdade år efter år. Lämna den! Och lämna alla stenhällar och alla blommande dikesrenar, som var deras. Nej, de ville inte. Pojken grät, men över flickan kom småningom ett stort lugn.

Det fanns ju en Gud som hade all makt.

Nu kände hon hur gott detta var. Och hur väl det var, att hon visste hur man skulle bedja.

»Fader vår, som är i himmelen! Helgat varde ditt namn! Tillkomme ditt rike — — —.» Hon bad med sammanknäppta händer en kväll hon stod ensam på stigen där Snärjet är som tätast, och solljuset inte nått marken på många år. Och när hon slutat bönen, var hon lätt och fri om hjärtat som man är, då kampen är slut och fruktan och tvivel inte längre finnas.

Hon tröstade brodern med, att detta, som modern kallade utmätning inte skulle bli av. »Ty Gud hjälper oss», sade hon lågt och förvissningsfullt. Och hon tillade ännu lägre och stillsammare:

»Jag har bedit.»

Hon hade bedit. Det brusade för broderns öron, föremålen blevo suddiga och han kände som om han sjönk. Men han sjönk inte. Om ett ögonblick kunde han åter se tydligt, hur hon stod framför honom och såg på honom.

Hon hade bedit. Hade hon nu gjort så att det inte kunde bli någon utmätning. Utan de skulle få bli boende kvar alltid, alltid.

Det såg så ut. Den ena dagen gick efter den andra och ingenting hände. Men om man kunde bedja varför hade då föräldrarna inte själva bedit. Varför var det hon, som hade gjort detta oerhörda. Han satt vid hennes sida och lyddes hur hon stavade sig genom läxan. Plötsligt ryckte han boken från henne, kastade den långt ut åt golvet och flydde från alltsammans.

Flickan ville så gärna gjort föräldrarna delaktiga av sin visshet. Slagit armarna om deras hals och sagt dem, att de så gott kunde börja på med höstplöjningen och vintersådden, ty det skulle inte bli någon flyttning. Men hon kom sig inte för med det. De skulle väl knappast kunna tro henne.

Och så en dag då hon kom hem och satte sig vid köksbordet där resterna från middagsmålet stod framdukade åt henne, ställde brodern sig framför henne.

»Den har varit», sade han, och rösten var hes.

»Vilken?», sporde hon.

»Utmätningen».

»Du ljuger», skrek hon.

Men han försäkrade nej. Och hon skyndade ut för att förhöra sig hos föräldrarna.

Hela gården genljöd av hennes gråt då hon vände åter och kastade sig framstupa på soffan.

Pojken satt på en stol och tittade på. Hon hade inte lyckats. Hon hade inte vetat hur man skulle göra det, då man bad. Hon hade bara inbillat sig att hon visste det. Och så hade hon inte vetat det, utan gjort fel. Plötsligt kastade han sig över henne, slog armarna om henne, bet till och sprang sin väg.

»Kiven inte», sade föräldrarna.

*

På kafé Pettersson i Irup satt Berg tillsammans med »fader Anders» och en del andra. Han hade varit vid tingstället och hört egendomen övergå till ett ombud för hushållningssällskapet. Klockan var tio. På våglängd 1304,3 kom den anropande rösten från öster, följd av bullret från gatan. Klockspelet och tolvslagen kungjorde, att nånstans var dagen, som varit, oåterkalleligen förgången. De lystrade och lyddes. De taktfasta mäktiga tonerna som förkunnade den nya dagens ingång ljöd för dem som mänsklighetens vandring mot nya himlar och ny jord. Men hemma tryckte barnen näsorna platta mot fönsterrutorna. De ansträngde sig att urskilja konturerna av föremålen därute, men vad de blickade in i var idel kolsvart natt.

—

OLOFSKOLAN

Samskola. STORGATAN 41. Stockholm.

1:a och 2:a förberedande börja tisdagen den 8/9 kl. 10 samt småbarnsavdelningen (Montessori) tisdagen den 15/9 kl. 10.

Mottagning vardagar utom lördagar kl. 12.30—13. Tel. Ö. 22 80.

WILLIAM WILLIAM-OLSSON.

Romantisk film.

Är det mera än en tillfällighet att samtidigt som parismodet börjat föreskriva avskyvärt fula damhattar från andra kejsardömet, Hollywood utsläpper en rad filmer med motiv från 1860—70-talet med hjältinnor i korkskruvslockar och krinolin? I varje fall är tendensen i båda företeelserna fientlig mot kvinnans intellektuella utveckling och sociala jämlikhet med mannen.

East Lynne, förut på Röda Kvarn, nu på Flamman, spelar på 1860-talet och skall vara en apoteos till moderskapet. Innehållet påminner ganska mycket om »Anna Karenina» med undantag av att hjältinnan i stället för att begå självmord, blind störtar utför en brant. För att vara amerikansk film låter ju detta originellt, men det hela blir odrägligt genom att stycket dryper av sentimentalitet. Det bästa är några våldsamma scener från tysk-franska kriget 1870—71 och skildringen av nöden i det belägrade Paris. Av ansiktena minnes man Ann Hardings renhjärtade uppsyn och Clive Brooks distinguerade betjäntfysionomi.

I ungefär samma tid, åtminstone att döma av dräkterna, spelar Greta Garbo-filmen *Romantik,* som går på Piccadilly. Den handlar om en operasångerska med ett förflutet, som blir förälskad i en präst och därför inte ger sig åt honom. Största intresset tilldrar sig naturligtvis Greta Garbo, ehuru de båda männen, Lewis Stone som den åldrande vivören och än mer Gavin Gordon som den unge prästen, om vilkens själ Gud och Adam kämpa, göra bättre konstnärliga prestationer.

Greta Garbo är som bekant skön men utan tvivel mycket obegåvad både som artist och människa. Som själlös lera har hon formats av amerikanska regissörshänder. Till det yttersta och i detta fall utöver den gräns, som betingas av smak och måtta, har hon fått lära sig utnyttja sina behag. Resultatet har blivit en mimik, där allt är pose och chose, och där det levande utplånats av det artificiella. Sällan ser man så tydligt i ett ansikte dödskallen framträda under anletsdragen. Allt detta har också gjort henne till ideal för den kvinnotyp, som representerar viljan till maktlöshet, tron på att kvinnans enda uppgift i livet är att verka förtrollande på mannen. Principen Garbo är den farligaste fienden till kvinnans utveckling och frigörelse och dess segertåg genom världen ett nederlag för feminismen.

Ett verk av vidare innebörd bland de nya tillbakablickande amerikanska filmerna är *Cimarron,* som först spelades på Palladium, nu på Flamman. Det är en historisk film, som vill visa en amerikansk stats — Oklahomas — utveckling från prärie, befolkad av rotlösa äventyrare, till organiserad civilisation. Betraktelsesättet är naturligtvis mera romantiskt än historiskt och utgår från tron på den enskildes makt över massan. Personskildringen tilldrar sig också det största intresset och ger för en gångs skull människor av större mått än vanligt.

En stark och ståtlig man är hjältenkulturskaparen, advokaten och tidningsmannen, som utmärkt spelas av Richard Dix. En honom värdig hustru, en tapper kvinna, som sköter mannens arbete, när han är ute och bryter ny mark, och slutar som kongressledamot (när såg man dylikt i en amerikansk film?) framställes likaså förtjänstfullt av Irene Dunn. Att filmen, som dock föres fram till nutid och slutar med en tragedi på ett oljefält, inte berör Amerikas aktuella sociala problem, enkannerligen kapitalismens kris och arbetarfrågan, är självklart. Hur hade det annars gått med den politiska neutraliteten?

Nils Beyer.

Har Ni mycket kopparkärl

och önskar se dem blanka och glänsande, då kan Ni helt enkelt inte undvara

RÖDA BJÖRN

H 92

VI STÅ TILL TJÄNST

Ateljé myran
Modeskola
Biblioteksgatan 12, 4 tr., hiss
Telefon 94 38
Kurser på längre eller kortare tid i all slags sömnad. Kursen börjar den 1:a september.

BRYGGERIER
Måltidsdrickat — Det bästa
Pröva det! Begär det hos Eder varuleverantör, eller ring
KUNGSHOLMS BRYGGERIET
Kh. 69 12 — Automattel. 50 69 12.

DIETHEM
Ida Larssons
DIETHEM
Malmskillnadsg. 48 A, 1 tr. Tel. Norr 611
FRUKOST ✿ LUNCH ✿ MIDDAG
Läkarereferenser

FÄRG- OCH SJUKVÅRDSAFFÄR
G. H. Gustafssons Färghandel
Hornsgatan 100 (hållplats Ringvägen)
Söder 318 68 — Söder 148 45.
Stor sortering i sjukvårdsartiklar.
Filialer:
Folkungagatan 140 — Erstagatan 23
Brännkyrkagatan 96.

FÖRGYLLERI
Ph. Kjellberg
Förgylleri och Ramverkstad.
Norra Smedjegatan 34. Tel. N. 17 87.
Omförgyllningar och reparationer av såväl Ramar som Möbler.
Inramningar. Handskurna, patinerade ramar. Billiga utställningsramar.

GRÄDDIN
är kaffegrädden för dagen. Erhålles hos alla välförsedda Matvaru- och Specerihandlare. Ingen kokt bismak.
Rekv. Tel. Stockholm 827 54.
AKTIEBOL. GRÄDDINMEJERIET

HOTELL
Hotell o. Pensionat Esplanade
Blasieholmsgatan 3, Stockholm.
Telefon Norr 312 55 (växel)
FREDRIKSHOVS PENSIONAT
Fredrikshovsgatan 10. Tel. 739 48, 791 34.
även **Hällegårds pensionat, Skärsätra**
Tel. Skärsätra 4. REKOMMENDERAS.
Moderna, trevliga rum. Billiga priser.
Fru ANNA FAHLSTRÖM

Luchs' ReklamKasse

MASKINMÄRKNING
Har Ni märkt?
Maskinmärkning, hålsöm, plissering, knapphål, stoppning och fällning av duktyger utföres väl.
Elin Madéns Märkningsateljé.
H. K. H Kronprinsens Hovleverantör.
14 Herkulesg., inv. Brunkeb.torg. Tel. N. 11905.

SKYLTAR och SKYLTSTÄLL
SKYLTAR alla slag. **Ljusreklamer.**
Moderna Skyltdockor.
Butiksinredningar, Skyltställ.
A.-B. Svenska Reklam- & Skyltfabriken
Atlasgatan 5, Stockholm. Tel.: N. 33445

SLIPERI
KNUT SUNDSTRÖMS SLIPERI
ODENGATAN 36. Tel.: Norr 22062
Utför all slags slipning.
Förtenning emottages. Reparationer av lås och nycklar m. m.
Arbetet utföres noggrant o. till billiga priser.

TRIKÅAFFÄR
TRIKÅBODEN
ELLA ANDERSSON
7 BORGMÄSTAREGATAN 7
Tel. Sö. 389 38.
Trikåunderkläder, Sybehör, Strumpor, Handskar, Vantar m. m.

URMAKARE OCH OPTIKER
Vid köp av Ur
vänd Eder alltid till en ansvarig fackman.
Firma TELLANDER
Tel. 847 28 VANADISPLAN 1 Tel. 847 28
Noggrant exp. av glasögon.

Z. E. A.
ZETTERGRENS ELEKTR. AFFÄR
Birgerjarlsgatan 105 vid Frejgatan
Tel. Vasa 186 58.
Allt för det elektriska — Dammsugare och golvbonare uthyras.
RADIO — FOTO — GRAMMOFONER — SKIVOR

Gynna Tidevarvets annonsörer!

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1931 sin nionde årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 5 sept. 1931 — N:r 36

Prenumerera
på TIDEVARVET till årets slut.
Pris 2 Kr.

DET BITTRA HAVET.

(Forts. fr. sid. 1).

och därigenom Italien — riktar sina blickar. Nu som tidigare. Det var ju nämligen för att säkra sitt inflytande i öster och för drömmen om att i sina händer få Donau- och Balkanländernas samtliga utgångsportar till Adria som Italien bröt med forna förbundskamrater och på de allierades sida gick med i världskriget. Donau och Balkanländerna skulle — så hoppades man — efter den Habsburgska monarkiens störtande sönderfalla i en rad små till egen nationalitet begränsade stater, vilka politiskt-militäriskt skulle vara för Italien fullt ofarliga medan de ekonomiskt — i synnerhet i egenskap av hinterland till nyssnämnda hamnar — skulle stå helt under Italien.

Vilket framkallar konflikt med Frankrike —

Denna dröm har Frankrike efter bästa förmåga sökt grusa. Inkorporera Dalmatien — vilket ju skulle göra Adria till helitalienskt hav — har Italien fått uppge. Nöjande sig med Fiume, som i sydslavisk hand skulle komplett ruinerat Triest, och för vars skull Italien därför offrade möjligheten att erhålla Smyrna och ett stycke av Mindre Asien. I stället för olika småriken har med fransk hjälp och under serbisk diktatur skapats en stark sydslavisk stat. I stället för den Habsburgska monarkien — också med franskt bistånd — den lilla ententen som, beväpnad till tänderna, räknar ett något större invånarantal än det forna Österrike-Ungern. Och som om ej detta vore nog, söker Frankrike så dessutom under slagordet »böndernas demokrati» ena alla Donaus och Balkans länder i ett stort av initiativtagaren ekonomiskt, politiskt och militäriskt beroende förbund. *Det är denna Frankrikes öst-politik som är grunden till Italiens besvikna missnöje med krigets resultat som till dess bitterhet mot den franska »systern».*

I Ungern och Albanien är det, framförallt, som konflikten Italien-Sydslavien — och därmed samtidigt Italien-Frankrike — kan orsaka öppen strid, och det är därför dessa bägge länder de senaste åren varit föremål för så öm italiensk omvårdnad. Men till sin uppmuntran av Ottos återkomst och Zogs finanser har Italien nu på sistone lagt en mot Frankrike direkt riktad offensiv på pacifismens område, därigenom på ett underbart sätt förenande omsorgen om egna intressen med ett smidigt böjande efter stundens och Europas krav.

Förmår Mussolini att sträva för rustningsminskning.

När Mussolini gång på gång förfäktar revision av 1919 års gränsregleringar, tänker han först och främst på de med Italien lierade Ungern, Bulgarien och Albanien, vilkas territorier han på bekostnad av Frankrikes förbundsvänner önskar förstorade. När han kämpar för skadeståndsbetalningarnas avskrivande, så är det därför att just med dessa pengar till stor del bestrides fransmännens som sydslavernas enorma rustningar. Och när han nu — som han gjort från och med detta års ingång — ställt sig i spetsen för strävandet efter avrustning, så beror det något litet på hänsyn till Amerika, men framförallt på att en eventuell minskning av rustningskapplöpningen skulle försvaga Frankrikes och dess vänstaters ställning. Sydslavien t. ex. sammanhålles ju enbart tack vare en militärdiktatur.

Men ingen kan förneka att han med denna politik samtidigt tjänar — som sagt — freden, rättvisan, framsteget, europeisk förbrödring o. s. v. gentemot ett »i blind egoism bundet, reaktionärt, stridslystet Frankrike». Ett land varmed Italien aldrig kan bliva jämlike på det militära området, men som det med sin folkökning av en halv miljon om året och sin snabba modernisering av industri och åkerbruk under fredliga förhållanden kan bliva överlägset.

Och skapar den tysk-italienska spänningen.

Den italienska politikens inriktning mot Donau och Balkan bär emellertid med sig en annan mindre skönjbar, men likafullt befintlig konflikt: den med Tyskland.

Vill Italien ej ha franskt inflytande över vad som under långa tider var en venetiansk insjö, så vill det nämligen lika ogärna ha tyskt. Rädslan därför stack fram så snart Tyskland och Österrike började känna sig för om möjligheterna att förverkliga sin tullunion. Om samma känslas befintlighet har världen sedan underrättats tack vare de inlägg Italiens ombud, Scialoja, gjort under tullunionsdebatten i Haag, inlägg som en stor tysk tidning förklarat »värre än alliansbrottet 1915».

Italien är rädd för att Österrike — och därmed indirekt Tyskland — längta till Triest: »Adrias Hamburg» som staden till italienarnes gränlösa harm emellanåt kallats. Och Italien hyser vidare fruktan för den tyska industriens erövringar på Balkan.

Italien har intet emot att Tyskland vänder sig mot nordost. Bara det låter bli att tränga mot sydost. Här ligger Hic Rhodus hic salta i fråga om Tyskland och Italien, spörsmålet som näst avrustningen ivrigast diskuterades under Brünings och Curtius' nyss företagna besök i Rom. För Adrias skull gick Italien i krig 1915. Adria — Mare Amarissimo (det mycket bittra havet) — bestämmer nu i ännu högre grad italiensk utrikespolitik och kommer fortfarande att anses vara värt de största offer.

Augusti 1931.

Pier Gudro.

Håller civilisationen provet?

(Forts. fr. sid 1.)

stå på medeltida nivå, och dit räknar han de Asiatiska och halvt om halvt Ryssland och andra diktatoriskt styrda europeiska stater, har utvecklat sig därhän att dessa folk samtidigt vilja göra sig fria från beroendet av det västerländska trycket och nå upp det försprång i civilisation som västerlandet har lyckats förskaffa sig.

Så ha vi i Asien, menar han, medeltida stater med många drag av vårt 1800-tal, från den tid industrialismen begynte. Men samtidigt omformas de genom bruket av våra senaste uppfinningar i transportmedel, maskiner, vapen och nöjesförmedling.

Även om det är för schematiskt att betrakta Kina eller Indien som ett medeltida Europa vilket kommit hu-vudstupa in i modern tid, så är det klart att man icke kan diskutera den moderna civilisationens framtid utan att diskutera de möjligheter som finnas för att den tekniskt överlägsna delen av världen skall lägga om sitt uppförande mot de andra och klara den situation som uppstår genom att alla kommit så tätt på varandra och att de tekniska uppfinningarna blivit gemensam egendom i världen.

En detalj som är karaktäristisk för författarens sätt att sätta fakta i överraskande sammanhang: han påstår att när bion och radion kommit till Österlandet, ha de framgångsrikt tagit upp kampen mot opiumhålorna och bordellerna, de gamla formerna för orientaliskt nöjesliv! Över huvud taget är denna engelsman, när han resonerar om förhållandet till andra raser, själv ett bevis på hur grundligt själva inställningen förändrats inom moderna och fördomsfria anglosachsiska kretsar. Den som eventuellt stannat vid Kipling, och det har nog hänt många svenskar, har genom denna imperiets skickliga, populära och skadliga poet en alldeles falsk föreställning om problemen i en värld där östern och västern *kunna* mötas, hans bestämda mening till trots. Kipling var en av dessa »män som varit där», »men on the spot», som tro sig ha en allomfattande kunskap och en obestridlig auktoritet i rasproblemen, ehuru de aldrig mött de andra folken annat än som skatteindrivare, arbetspådrivare, rekryt-officerare och överlägsna representanter av den överlägsna rasen.

För oss svenskar som icke ha några koloniproblem, är det kapitel i boken av större intresse, där författaren går in på Amerikas och Europas inbördes påverkan av varandra under den nya tidsåldern. Hans mening är den, att Amerikas försprång till exempel i filmindustrien, i bilindustrien, i rationaliseringen, standardiseringen och över huvud i moderniseringsprocessen huvudsakligen beror på att Amerika hade tid att ägna sig åt dessa sysslor under krigsåren, då Europa samlade sig till ansträngningar på att tillverka vapen och rationalisera dödandet. Om kriget inte kommit i vägen skulle vi själva i Europa gått i spetsen, ty marken för idéerna är alltjämt här, det rörliga, snabba accepterandet är mera amerikanskt.

Om den farliga standardiseringen säger författaren några ord, som särskilt gläder den som skriver detta, därför att allt det myckna talet om den standardiserade människan, vars symbol Babbitt har blivit, synts mig tokigt i en tid, då synkretsen vidgats och intrycken som strömma på den enskilde äro så oändligt mycket mera varierande och brokiga än förr.

Ingen tillvaro kan vara så standardiserad nu för tiden som fordom den standardiserade fattigdomen, säger han, och det faktum att människorna ha likartade bruksföremål, som de alltid ha haft, behöver ej betyda enformighet i tillvaron eller utplånande av alla olikheter hos individerna. Så mycket för Sinclair Lewis, hans argument stå sig inte inför den moderna synen på tillvaron lika litet som Kiplings.

Demokratien är för Burns den självfallna moderna styrelseformen. De moderna diktaturerna äro 1800-talsföreteelser i vår tid, menar han. Men demokratien är ett alldeles nytt fenomen, man kan räkna dess begynnelse från den tid då rösträtten utsträcktes till kvinnor och till alla män och ännu är den ej utexperimenterad. Vad folk brukar kritisera är ej demokrati utan företeelser som gå under demokratisk skylt. Han fördömer det helt enkelt som oförsvarligt att klandra väljarna för oförmåga och likgiltighet. Det är dock i lydnad av folkviljan under ett parlamentariskt system som sådana åtgärder blivit gjorda i våra samhällen som utrotat epidemierna, satt ner dödlighetsprocenten, ökat den mänskliga levnadsåldern med omkring 14 år, utsträckt undervisningen och fört ner kulturen från dess förnäma avskildhet bland de få till de stora massorna.

Hurudan är nu den nya kultur som för första gången i historien vilar på en bred bas, hurudan är den nya människotypen, dess livssyn och dess strävan?

Det är så pass intressant att följa författaren i hans analys och så frestande att gå utöver den på det område han berör flyktigast, nämligen förvandlingen av kvinnans värld, att vi våga återkomma till samma ämne i ett följande nummer av Tidevarvet.

Något svar på den fråga som titeln gav, kan därmed icke ges, vi ha för många obestämda faktorer alldeles tätt inpå oss och atavistiska bakslag hota alltid. Men just i sådana kritiska tider ge flygplansbilder av den utveckling vi äro inne i, en viss upphöjdhet över ödet som verkar befriande en stund.

Elin Wägner.

lampan
som
gör glad

Ljuset har en sällsynt förmåga att glädja. Den kulna hösten och den långa, mörka vintern te sig för sinnet gladare i välupplysta arbetslokaler och hem. Luma-lampan är en källa till ökad arbetsglädje och hemtrevnad, ty den lyser väl, håller länge och är billig. I storlekarna 10, 15 och 25 watt, klara, kostar

LUMA
den kooperativa lampan
85 öre

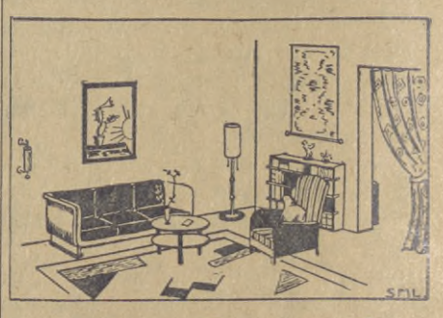

Vår Bostad

Den absolut mest lämpliga enrumsmöbeln för Eder är vår modell

P. M.

bestående av Byffé, komb. Skåp, ovalt Bord, 4 st. Stolar och 2 st. Fåtöljer av ek med pol. björkfylln. Ett gediget mod. utförande. OBS.! Det låga priset 628 kr.

Se den i vår utställning.

Kredit kan ordnas.

Pettersson & Mentzings Möbelaffär Gamla Brogatan 17

Liberty

Birgerjarlsgatan 44 - Telefon 9344

Specialité:
Belysningsarmatur och lampskärmar i pergament.

Skisser utföras kostnadsfritt.

Originella presentartiklar.

Handarbetets
Rit- & Mönsteraffär
Biblioteksgatan 9 - Tel. N. 6945

Alla slag av materialer som tillhör en välsorterad Tapisseriaffär ständigt på lager, såsom: Silke, Garner, Linne m. m.

Ritningar och monteringar utföres väl och billigt.

Hydrox

ger Eder vackra, tvättbara, hygieniska parkettgolv.

Ring oss för närmare upplysningar.

A.-B. HYDROX
Tel. 61 01.

Då det gäller att göra sig kvitt reumatism, nervvärk, sömnlöshet, ryggskott etc. äro Fredrikssons radiumdukar »Radiowoll» mycket effektiva. De användas numera över hela världen och hava i många fall givit rent underbara resultat, där de flesta andra medel ej kunnat uträtta något till det bättre. Begär prospekt redan i dag.

FREDRIKSSONS RADIUMDUKAR
Radiowoll
A. E. Fredriksson, Malmskillnadsg. 48 A
Tel. 191 91. Stockholm.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 15 44.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1931
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.